

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogersko in Bosno K 10/40, polletna K 5/20, četrtletna K 2/80, mesečna K — 90; za Nemčijo celoletno K 12—; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14—.

ZARJA

Glasilo slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna petlet vrstica 80 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništva.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 848.

V Ljubljani, v sredo dne 24. junija 1914.

Leto IV.

Svoboda za stavkokaške morilce.

Obravnava proti stavkokazu Matašiču.

26. februarja 1914. so oprostili meščanski porotniki v Litomečah soglasno morilca Keilinga, ki je ustrelil organiziranega delavca, tiskarja Solingerja, ne da bi mu bil ta storil le toliko žalega kakor je črnega za nohtom. V četrtek 19. junija 1914. je oprostila večina meščanskih porotnikov v Gradcu stavkokaža Matašiča, ki je streljal na tajnika krojaške organizacije sodruga Kosela z namenom, da ga usmrti. Le srečen slučaj je bil, da ni tirjal Matašičev napad človeške žrtve. Kroglja iz revolverja, namerjena iz daljave 30 centimetrov, se je odbila na gumbu telovnika. Matašič je priznal na razpravi, da je imel namen usmrtiti Kosela iz maščevanja, ker ni dobil podpore ob času krojaške stavke v Gradcu. Keiling pa je bil napovedal že dan pred strašnim zločinom, da bo mrtev vsakdo, kdor se mu približa. Matašiča in Keilinga so oprostili meščanski porotniki krivde umora, čeprav je bila njuna krivda jasna kakor beli dan. Oprostili so lu iz sovraštva do organiziranega delavstva, ne morda iz usmiljenja do krivcev. Razredno sovraštvo je odločevalo pri porotnikih, tako silno sovraštvo, da je zadušilo spoznanje za krivdo. Socialna demokracija razumeva dejstvo, da morajo biti napram nam naši politični in socialni nasprotniki krivični, če si hočejo ohraniti gospodarstvo. To razumevamo v gospodarskem in političnem boju. Ali druga stvar je, če zavladala ta krivica tudi tam, kjer je posvečeno mesto pravice. To mora podžgati sovraštvo delavskega razreda napram posejudočim razredom, to mora okrepiti v organiziranemu delavstvu spoznanje, da zanj ni pravice nikjer. Z oprostilnim rekom v Keilingovem in Matašičevem procesu so meščanski porotniki priznali, da odobravajo njiju ostudno dejanje, da smatrajo ljudi njiju vrste za svoje zaveznike v boju proti organiziranemu delavstvu.

Ob vsaki priliki očita buržvazija socialni demokraciji, da ona noče miru med razredi, da ona hujska k razrednemu sovraštvu. Ali v resnici je buržvazija, ki neprestano demonstrira delavstvu, da mora biti sovraštvo, da mora biti boj. Kaj pa sta oprostila reka v teh dveh procesih drugega nego občit, drzen poziv na boj, na sovraštvo? Z razredno justico kažejo posedujoči razredi, da ne bodo nikdar priznali organiziranemu delavstvu pravice do boja za izboljšanje svojega položaja. Le onega štiti, ki ovira delavstvo na tem potu.

Delavci! Odrpiti oči, spoznajte, da vas ljubijo buržvazni krogi le toliko časa, dokler ste pasje ponižni, dokler ne greste v boj za svoje človeške pravice. Kadar pa zahtevate višjo mezo, da ne poginete vi in vaše družine, takrat ste ohsovraženi od teh prijateljev, takrat ste zaznamovani in ljudje kakor Keiling, Mattaschitz, Kunschak so vaši sodniki.

V sobotni številki »Zarje« smo le na kratko poročali, da je bil oproščen krojaški pomočnik Matašič, ki je hotel umoriti sodruga Kosela. Obravnava je bila pa tako zanimiva, da gotovo ustrezemo vsem našim čitateljem, če poročamo nekoliko obširneje o njej.

Obtožnica obtožuje Matašiča polzkušnega umora. Dalje pravi obtožnica: Krojaški pomočnik Anton Matašič je prišel leta 1899. v Gradec, kjer je delal do leta 1906. pri različnih mojstrih. Potem je bil dva meseca pri voljakih in delal po odsluženju vojaški dobi v različnih mestih. Leta 1909 se je zopet vrnil v Gradec, kjer je delal pri mojstru Gomboczu. Matašič

je bil že v Inomostu pristopil socialno demokratski organizaciji in se je javil tudi v Gradcu pri tajniku Koselu in plačeval članske prispevke graški organizaciji. Matašič je rad pil; v pijanosti je zbadal svoje tovariše in izžival prepire. Leta 1912. je sam izstopil iz organizacije zaradi predbacivanja, da je vsled njegove malomarnosti primanjkovalo denarja od neke veselice. Kljub temu, da je bil izstopil Matašič iz organizacije, sta bila s Koselom v dobrem razmerju in sta večkrat govorila. Letos 25. marca je izstopil Matašič iz Gomboczeve delavnice. Naslednji dan je prišel h Koselu in ga vprašal, če mu more preskrbeti delo. Kosel ga je opozoril na to, da bo 1. aprila v Gradcu stavka in mu prigovarjal, naj vzame delo pri krojaškem mojstru Wamprechtamerju v Celju, zlasti še za to, ker v Gradcu ne bi dobival stavkovne podpore kot neorganiziran pomočnik. Matašič je izjavil, da ne gre v Celje in če bo v Gradcu stavka, bo staval tudi on, brez ozira na podporo, ker ima toliko prihranjenega denarja, da vzdrži stavko. Kosel mu je na to izposloval delo pri krojaškem mojstru Rosenthalu. Matašič je sprejel delo, prišel naslednji dan zopet h Koselu in prilvil svoj pristop k organizaciji, ker je bila večina Rosenthalovih pomočnikov organizirana. Plačal je pristopnino in prispevke za dva tedna. 1. aprila je izbruhnila stavka, katere se je udeležilo od 700 graških pomočnikov 560. Tudi Matašič je stavkal. 5. aprila je bilo prvo izplačevanje podpor stavkajočim članom organizacije. Dan preje je bil vprašal Matašič Kosela, če bo tudi on dobil podporo. Kosel je dejal, da ne, ker ni še eno leto organiziran. Navidežno je bil Matašič zadovoljen s tem odgovorom, ali v notranjosti je bil razjarjen, ker mu je bil baže obljubil Kosel dan pred stavko, da bo dobil izredno podporo. Kljub temu je stavkal Matašič od 9. aprila in stal vsak dan na straži.

Matašič je bil med tem potrošil svoje prihranke in sprejel zato delo od Rosenthala. V stanovanju krojača Koszednarja je popravil za Rosenthala sukno in hlače. Koszednar ga je naznanil pri nekaterih sodrugih, ki so nato kontrolirali Matašiča in ga naznanili zaradi stavkokaštva pri stavkovnem odboru. Sabotin je nato dejal Matašiču, da je njegovo stavkokaštvo dokazano in da bo vsled tega objavljeno njegovo ime v strokovnem glasilu krojačev. To je preplašilo Matašiča tako, da je vrnil Rosenthalu delo in izvrševal 10. aprila in dopoldne 11. aprila je delo, ki ga je dovolil stavkovni odbor. Matašič se je silno jezil nad ovadbo in dejal 10. aprila popoldne, »da postavi še enega na hladno«, preden odpotuje iz Gradca. Koszednarjeva soproga je slišala to in povedala Matašičeve besede svojemu možu. Koszednar je to povedal 11. aprila popoldne Koselu. Kosel je naprosil Sabotina, naj zaradi grožnje naznanil Matašiča policiji. Sabotin je šel okolo 6. zvečer na policijo, kjer so ga pa zavrnil, ker ni bila izrečena grožnja proti gotovi osebi. 11. aprila popoldne je prišel Matašič v stavkovni lokal in Kosel mu je izrazil svojo nejevoljo, ker je delal za Rosenthala. Matašič je priznal stavkokaštvo, obenem pa naznanil, da je vzel od Rosenthala knjižico in da odpotuje iz Gradca. Očitek stavkokaštva je Matašiča tako razburil, da je zagnal stavkovno izkaznico na mizo in dejal, da itak ne zahteva podpore. Kosel mu je odgovoril, da zaradi stavkokaštva tudi nobene pravice nima do podpore. Ob treh popoldne je govoril Matašič s Hoppom, ki je stal na straži. Dejal je: »Eden bo plačal. Potem pa naj naredi z menoj, kar hočejo«. Hoppa je vprašal tudi za Koselovo stanovanje, a Hopp ni vedel zanj. V teku popoldneva je govoril Matašič še enkrat s Koselom. Po tem razgovoru je dozorel v njem

čas je korakal po delavnici, pa se zopet vsedel na stol in neprijazno gledal. Zaman se je upiral. Zopet in zopet mu je vtsajala pred oči Soumarjeva postava, vedno zopet se je vzbujal spomin na pretekle čase in na neke pretekle zadeve. Ta razgovor z Otilko je še vse priostiril. Z več strani so butali obenj valovi, raztreskajoči se kakor ob nepremagljivo skalo. Ti valovi so pravzaprav butali že leta in leta, a danes je Hanuš čutil bolj nego kdaj drugič, kako valovi izpodkopavajo temelje, na katerih stoji.

In on je preživljal svojo krizo. Soumarjeva smrt ga je v resnici prestrašila. Hrepenenje, nemir se mu je razprostiral v notranjosti, vest ga je začela skleti. Seveda si je dejal z nasmehom, da nima najmanjše krivde v ti smrti, da prepričan je bil celo, da je bil samomor najlogičnejša in najpravičnejša posledica Soumarjevega življenja; vkljub temu se pa ni mogel iznebiti neklih očitanj. In pri tem je pregledoval i svojo preteklost. Kaj bi bilo neki napačnega v ti preteklosti? »Čisto dosledno in trdno, kakor to sploh zahteva človeško življenje, sem šel za ciljem, da bi uveljavil na svetu svojo individualnost.«

Videl je, da vso prirodu obvlada isti zakon. Vidil je, kako se bore vse stvari za svoj prostor na svetu, kako se bore in omagujejo — slabi omagujejo, močni zmagujejo. Ta zakon je priznaval, moral ga je priznati, in čemu te

sklep, da umori Kosela. Domu je šel po repetirno pištolo in jo nabasal s tremi ostrimi patroni. Pri tem mu je bil pred očmi vedno Kunschakov zgleđ, ki je bil umoril Schummeleerja. Zvečer je prišel — po večurnem izprehodu — zopet v stavkovni lokal, kjer je ostal do Koselovega odhoda. Potem je čakal na Kosela v bližini njegovega stanovanja.

Ko je zavil Kosel v Auenbruggergasse, mu je zastavil pot Matašič in ga vprašal, če bo res v listu, ker je stavkokaz. Med tem je pripravil Matašič v žepu pištolo za strel. Na Koselov odgovor: »Jaz te ne objavim v listu, ker te nisem videl delati.« je Matašič potegnil pištolo iz žepa, jo nameril proti Koselu iz daljave 30 centimetrov in sprožil. Strel je zadal Kosela sredi prs. Kosel je zbežal, Matašič je tekel približno 10 korakov za njim z dvignjeno pištolo in hotel še enkrat streljati. Pištola je vdrgila odrekla. Kosel je tekel do prvega stražnika, ki ga je spravil v bolnišnico. Matašič se je pa javil policiji. Kosel je bil le malo ranjen, ker je bil odletel strel na gumbu telovnika. Bil je le srečen slučaj, da ni bila posledica strela smrt. Anton Matašič je spočetka tajil, končno je pa priznal brez ovinkov, da je hotel umoriti Kosela iz maščevanja, ker bi bila njegova eksistenca uničena, če bi bil objavljen v listu kot stavkokaz. To pa ne opravičuje njegovega dejanja, saj niso vsi pomočniki organizirani. Saj Matašič tudi ni bil dve leti organiziran, a je le imel delo. Kosel odločno zanika, da bi bil pretil Matašiču z objavo imena v strokovnem listu.

Nato je bil zaslišan Matašič, ki prizna, da je kriv. Zagovarja se s tem, da ne bi bil dobil nikjer dela, če bi bil objavljen v listu. Pravi, da je mislil po grožnji z objavo vedno na Kunschaka, ki tudi ni dobil dela. Zato je hotel usmrtiti najprej Kosela, potem pa še sebe.

Sodrug Kosel izpove kot prič, da je pojasnil Matašiču pred stavko ves položaj in mu ponujal delo v Celju. Ker tega dela ni hotel sprejeti, mu je preskrbel delo pri Rosenthalu, čeprav ni bila to njegova dolžnost, ker ni bil Matašič organiziran. Glede objave imen stavkokazov v listu pravi Kosel, da ne odločuje o objavi je on in da tudi ne objavijo vse stavkokaze. Vsi neorganizirani stavkajoči pomočniki so dobili za velikonočne praznike podporo in tudi Matašič to je dobil. Kosel je bil do 15. junija nezmožen za delo.

Več prič izpove, da je Matašič lahko-mišljen človek in vdan pijači. Matašič je dejal med drugim tudi, da je bil le prisljen pri organizaciji. Državni pravdnik mu dokaže, da je to le prazno govoričenje, ker mu nihče nič ni hotel, ko ni bil dve leti v organizaciji in je kljub temu, da je bil neorganiziran, imel delo.

Državni pravdnik pravi v svojem govoru, da je namen umora dokazan. Obtoženec se je hotel odeti s plaščem političnega mučenika in se predstavljati kot žrtev terorizma. Vsaka gospodarska in politična organizacija kaže včasih oblike, o katerih pravnostni vrednosti se lahko prerekamo. Ali je mar pri delavskih organizacijah drugače nego pri trustih? Porotnikom je dejal državni pravdnik: Vaš rek ne sme biti demonstracija proti kateri si bodi politični smeri, temveč ravnanje se morate po načelu: Pravica mora ostati pravica.

Matašič je imel tudi zagovornika, ki so mu ga najeli in plačali šarmaherski graški krojaški mojstri. Ta zagovornik opravičuje Matašičevo dejanje s trditvijo, da je vsak gospodarski boj izven zakonov, da neha v tem boju vsaka postavnost in igra le strast v njem vlogu. Porotniki so se posvetovali 10 minut in zahtevali potem dodatno vprašanje, da je ravnal Matašič vsled neodoljive sile. Sodni dvor je odklonil to vprašanje. Posvetovali so

se še 10 minut. Splošna napetost med številnimi poslušalci je zavladala, ko so se vrnil porotniki in razglasili rek:

Poizkušeni umor; Pet glasov da, sedem glasov ne.

Sodni dvor je oprostil Matašiča poizkušnega umora, obsodil ga je le zaradi kršitve orožnega patenta na teden dni zapora, ki pa je vsled preiskovalnega zapora že prestan.

Ko je predsednik porotnikov povedal oprostilni rek, so poslušalci burno protestirali in obsipali porotnike s prav značilnimi besedami. Tudi na cesti so se ponavljale demonstracije proti porotnikom, tako da se porotniki niti niso upali iz sodnega poslopja.

Državni pravdnik ni prijavil ničnostne pritožbe.

Matašičeva oprostitev je še tem bolj razburljiva, ker je njegovo ostudno dejanje grda nehvaležnost. Sodrug Kosel je izkazoval Matašiču le dobrote, nikdar mu ni pretil, zato pa mu je pogнал Matašič krogljo v prsi. Oprostitev kaže, da za socialno demokracijo ni pravice v kapitalistični družbi in zato mora biti naša skrb, da izginejo iz delavstva ljudje kakor Kunschak in Matašič. To pa dosežemo le s tem, če razširjamo izobrazbo, če utrdimo čustvo solidarnosti, razredne zavesti. Delo za organizacijo bo iztrebilo iz delavstva ljudi, ki so tihi zavezniki naših sovražnikov.

Več socializma na deželo!

Občinskim odborom v prijazno razmišljevanje. (Dopis z Dolenjskega.)

IV.

Videli smo, da za naše takozvane kristjane velja znani svetopisemski izrek: Veliko poklicanih, malo izvoljenih! Na milijone jih je, ki se ob vsaki priliki, tudi če ni prav nič potreba, javno proglašajo za prave kristjane. Ali če njih krščanstvo presodimo zgolj po tem, kar bi jih v resnici zaznamovalo za prave kristjane, torej po njih delih, po njih življenju, se ne bomo predašč zmotili, če vse milijone po imenu kristjanov spravimo na število 1000. Čisto gotovo pa je, da med tisočem ni enega od naših »deželnih kristjanov«.

Jako neljubo mi je, da se toliko pečam s krščanstvom. Toda baš pri razgovoru o ustanovitvi ubožnic in sirotišnic na deželi, je to neobhodno potrebno. In sicer tembolj potrebno, ker zlasti v naši objubljeni deželi ne zaide ne enkrat sonce, da ne bi oznanjevali tisoč naših dozdevnih kristjanov na vsa usta, kako silno so prožeti od Kristusovih nauk. Visokorodni deželni voljoda pričinja in zaključuje svoje govore s frazerskim in farizejskim vzklikom: Z Bogom za ljudstvo! Ko bi bili še dandanes v navadi čudeži, tedaj bi moral krščanski bog tega farizeja že prvič, ko se je javno pregrešil zoper drugo božjo zapoved, udariti po ustih. Vsaj je vendar že vsem ljudem na tej kranjski zemlji znano, da ni večjega zatiralca in preganjalca revežev in sirot od našega kranj-

100.000 kron nagrade ali obrnite

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

»Jaz pa,« je odvrnila Otilka trdno. Zopet je nastal molk, dokler ga ni Hanuš prekinil:

»Ali naj morebiti vzraste v tako čudežno bitje, kakor je tvoj brat? In zasmejal se je zbadljivo.«

»Da, bolje bi bilo tako,« je rekla Otilka. »Ivan ni tako trd, kakor ti. Ti si, kakor bi se nalašč obdalj z utrdami, bodisi da človeka ne pustiš blizu sebe ali pa ga zaničuješ gledaš.«

»Misliš?« je zasmehljivo odgovoril Hanuš. »Veš, kakor sem ti povedal, jaz sem iz družega — s kmečkega drena.«

»Ali zato vendar niti tam z njimi... doma nisi živil in ne živiš v ljubezni,« je ugovarjala Otilka razburjena. »In pravzaprav plačuješ vse to meni.«

»Dobro. Toda sedaj mi daj lepo mir!« vzkliknil je Hanuš.

XXXIX.

Otilka je odšla. Bila je razburjena in potrt. Tudi Hanuš je bil silno vznemirjen. Nekaj

daj ta očitanja? Ali mari ne delajo vsi tega, kar on? Morebiti maskirajo svoje stremiljenje z altruizmom, toda navsezadnje? »Naturam expellas furca, tamen usque recurret.« — Skratka egoizem. In če se ne uveljavijo, dospelo tja, kamor Soumar.

S to formulo je odganjal očitanje, po ti formuli je tudi presojal svoje razmere napram domu in ostalemu svetu. »Nimam povoda prekljnati očeta. Čisto prav je ravnal, pa i jaz popolnoma prav. Vsak po svoje.« In vendar ga je spomin na mater napolnjeval s svetlobo in toploto — zakaj ne mati, zakaj oče? A vendar so se neprestano vračale misli na dom, češ, čemu ni tu harmonije? In vprašanja, zakaj, ako ondi ni harmonije, zakaj ni našel trdne točke v svojem novem svetu, ko se je sprl tam z onim? Odkod tisto neprestano nesoglasje življenja z Otilko? Odkod oni neprestani notranji nemir, tista razdraženost?

In ko je tako sedel poln zmedenih misli, je zopet prišel Ivan. Ko je v sprednji sobi zvedel od hišne, da je Hanuš doma je vstopil naravnost v delavnico.

Hanuša je prešinila jeza. Mislil je, da je ta obisk nekako nalašč došel. Seveda si je naglo ugovarjal, češ, čemu in zakaj nalašč, pa njegova notranjost je bila danes tako vznemirjena, da je še vedno mislil da za nalašč. Ivana je sprejel na kratko, hladno, oborožil se je z zbadljivim smehljajem.

»Za Boga, kaj si dejal temu? je izpregovoril Ivan, ne brigajoc se za njegov izraz v obliju in odloži klobuk in havelok na vešalo.«

»Kaj te to tako zanima?« je pikro odgovoril Hanuš.

Ivan ga je šele sedaj pogledal. Za hip ga je motril natančno, ne da bi izpregovoril, a razumel ga je.

A baš tega pogleda Hanuš ni mogel trpeti. Obrnil mu je hrbet in stopil po delavnici.

Ivan je sedel. »Ti baže sodiš, da je bil slaboumen,« je dejal. »Mogoče, da ga je napadlo kaj takega že v zadnjih trenotkih...«

»Povem ti, da me to čisto nič ne zanima,« je segel Hanuš burno v besedo. Pa naenkrat je osupnil. V glavo mu je šinila misel, da se pravzaprav izdaja, da takole dokazuje baš obratno. Toda obhajal ga je tem večji srd. »Skratka, kaj mi je to vse mari,« je dostavil razdraženo. »Svet bo ostal brez enega — in še posebno takega življenja.«

Ivanove ustnice so se zožile. »No, pa odidem zopet,« je izpregovoril temno. Vstal je, segel po klobuku. Z njegovega pogleda se je lahko bralo: »Razumem, prav dobro razumem. Oj, danes višiš ti v zraku in prizadevaj si, da stopiš na trdnjša tla. Razumem.«

Podajal je Hanušu roko. Glasno pa je dejal. »Hotel sem ti nekaj povedati, toda prepustim si na drug, ugodnejši trenotek.«

»Kakor misliš,« je Hanuš odgovoril hladno.

Petek 26,
Sobota 27,
Nedelja 29,
Ponedeljek 29.

„Otroci kapitana Granta“

po slovitom romanu JULES VERNA.

Samo 4 dni
Največja senzacija

v Bachmaier Elektro Bioskop, Tivoli.

skega gospoda vojvode in po njem se ravna njegov črni generalštab. Če bi bilo temu človalo s svoje grude. Ne nadlegovali bi berači veku res kaj na geslu »Z Bogom za ljudstvo«, se ne bi to ljudstvo v 20. stoletju tako izseljevalo po cestah in po hišah drugih ljudi, ki se v največjo težavo vzdržujejo; ne poginjali bi razcapani, komaj človeku podobni reveži v cestnih jarkih in po svinjskih hlevih, kakor se to godi v najbolj katoliških občinah našega krščanskega vojvode. Res je, nebes na zemlji bi jim tudi on ne mogel dati, dasi si domišljuje, da je že vsegamogočen (vsaj kar se tiče kranjske dežele). Tudi če bi dr. Šusteršič res hotel še le postati pravi kristjan, (doslej namreč še ni) in bi izpolnil največjo zapoved Jezusa iz Nazareta, ki je dejal: Razdeli med uboge kar imaš, pa idi za menoj — tudi če se dr. Šusteršič nasprotno ne bil izredil in svojega milijonskega premoženja po božji previdnosti izmogočil iz trdih, krvavih žuljev našega dobrega vernega ljudstva, tudi če bi sam imel le toliko, kolikor bi si res sam in pošteno zaslužil, tudi v tem slučaju bi na Kranjskem še ne zmanjkalo beračev in siromakov. Ampak nekaj drugače bi bilo vendar le na Kranjskem tudi v tem oziru. Vsaj vsaka večja kmečka občina bi imela lahko za svoje reveže ubožno hišo. Tako bi bili vsaj s streho, vsaj z najpotrebnejšo hrano preskrbljeni. Sicer je res, da taki dobrodelni zavodi v vsaki občini že zdavno obstoje, ampak samo — na papirju, v deželnem zakonu.

Višek krščanstva je v krščanskem usmiljenju do revežev. Videli smo pa, da ravno tega z najsvetlejšo lučjo pri belem dnevu ne najdemo v naših občinah, ki pravijo, da so na katoliški podlagi. Vse, kar se dandanes po širnem svetu v kričečih barvah predstavlja za krščanstvo, je le še gola forma vnanosti, lupina brez pravega jedra. In tudi ta preostanek nekdanjega krščanstva je hočeš nočeš primoran, da ne sili proti toku civilizacije, nego da plava s strujo svetovnega napredka in se na ta način tudi po svoji formi čimdalje bolj oddaljuje od prvotne oblike.

Cisto drug, nov evangelij je prevzel mesto krščanstva. Nič nima opraviti z nadnaravnimi rečmi, katerih niti najbolj bistroumni teologi brez pomoči sv. Duha ne razumejo. Iz življenja je rojen in cilj njegov je izboljšanje življenja na zemlji. Ta novi evangelij, ki ga brez navdahnjenja od zgoraj vsakdo lahko razume, je socializem.

Kje je Coletti?
vidi se ga v senzacijski veseligr
Sobota 27.
Nedelja 28.
Ponedeljek 29. **Kino-Ideal**

Socialistično gibanje v Ameriki.

V Chicagu je imel pravkar nacionalni odbor socialistične stranke v Zedinjenih državah sejo. Nacionalni odbor se shaja v svrhu kakor pri nas strankini zbori, ker je sklicanje strankinih zborov zaradi velikih daljav otežkočeno.

Odborov tajnik sodrug Lanfersiek je poročal, da je bilo včlanjenih v marcu in aprilu v stranki 104.581 oseb. Lansko leto je bilo v stranki v mesecih maju in juniju le 82.624 oseb. V zadnjih desetih mesecih je razdelil odsek za propagando več kakor pet milijonov letakov in spisov. V bodoče bodo natisnili propagandne spise vedno v milijonski nakladi. Stranka je imela v pretečenem poslovnem letu 16.800 dolarjev dohodkov. Pri tem znesku niso vračunjeni dohodki enajstih skupin drugih narodnosti ki so priklopljene stranki. Tako je n. pr. skupina finskih sodrugov sama plačala 20.000 dolarjev za stavkajoče v bakrenih rudnikih v Michiganu. Tajnik je predlagal za uspešno propagando volitev ustanovitev posebnega fonda, h kateremu naj prispevajo vsi strankini pristaši enodnevni zaslužek v višini po 2 dolerja 5 cen. Predlog je bil sprejet.

V Zedinjenih državah izhaja enajst socialističnih dnevnikov, od teh le dva v angleškem jeziku, ostalih devet dnevnikov je lastnina skupin drugih narodnosti. Ogrski dnevnik »Elove« izhaja v Novem Jorku v 9000 iztisih in pokriva svoje izdatke. Češki sodrugi imajo pet listov, od katerih je eden dnevnik. Centralno glasilo stranke »The Party Builder« je bilo doslej zgolj informativno glasilo. Vbodoče bo izhajalo po enkrat na teden in bo obširen tednik za poročila in propagando. Oglašali se bodo v njem lahko vsi sodrugi in obravnaval bo vprašanja strankinega življenja.

Letošnja seja nacionalnega odbora je bila ena najvažnejših. Vsi sklepi so bili skoraj soglasno sprejeti. Taktična vprašanja niso bila letos na dnevnem redu. Debate so bile kratke, tako da je seja sklepala lahko o mnogih zadevah. Med sklepi so najvažnejši: Ustanovitev socialističnega časopisa, ki bo last stranke in tudi v upravi stranke; zgradba strankinega doma v Chigagi, kjer bodo imele centralne inštanče stranke svoje prostore; ustanovitev fonda za podporo otrokom stvarkajočih; organizacija volilnega boja; izdaja knjig, brošur, letakov po sistemu, ki temelji na dosedanjih izkušnjah; prireditve shoda v Washingtonu, da se zberejo vse socialistične sile te dežele; razprava o predlogu, naj se ustanovijo socialistični listi na zadružni podlagi; anketa o energičnem boju proti alkoholizmu; razprava o

predlogu, da se priklopi socialistična mladina stranki itd.

Dalje je sklenil nacionalni odbor, da skliče socialistična stranka v najkrajšem času v Washingtonu velikanski shod v sporazumu s federacijo rudarjev zapada in federacije dela v Pensilvaniji. Na shodu bodo zahtevali rešitev varnostne zakonodaje za delavce in pa odločbe, ki naj zabranjujejo v bodoče umor delavcev, kakor v zadnjem času v Koloradu, Michiganu in Virginiji. Na shodu bodo delegatje iz vseh držav Unije in vseh velikih delavskih zvez Amerike. Nato je izvolil nacionalni odbor delegate za mednarodni socialistični kongres na Dunaju. Ti delegatje imajo nalogo, da predlagajo na dunajskem kongresu naj bo prihodnji mednarodni kongres l. 1907. v Zedinjenih državah.

Politični pregled.

= Ali pride do sporazuma na Češkem? V ponedeljek je bila druga konferenca nemških in čeških politikov v Pragi. Zastopniki nemških političnih strank na Češkem so predlagali: Glede vprašanja funkcije med jezikovnimi zakoniki za državne oblasti in za zadeve, ki spadajo v deželno kompetenco vztrajamo na odklonitnem stališču. Pripravljeni pa smo, da imenujemo zastopnike k posvetovanju o deželnem redu, izjavljamo, da smo prejkoslej pripravljene razpravljati o jezikovnem vprašanju, ampak le v odseku, ki bi bil sestavljen iz zastopnikov obeh narodnosti Češke v državnem zboru. Da se snide ta odsek, je treba sklicati državni zbor prej ko mogoče.

= Volilna reforma v Dalmaciji. Zastopniki vseh strank so na pogajanjih odobrili od namestnika grofa Attemsa izdelani načrt o izpremembi dalmatinskega deželnega volilnega reda. Le o volilnih okrajih najvišjih obdačenec v Zadru in v Šibeniku se ni še dosegel sporazum, a tožadevna pogajanja med Slovani in Italijani se še nadaljujejo.

= Na Dunaju je umrla v nedeljo baronica Suttner, ki je bila ena prvih agitatoric za svetovni mir. Strahotne vojne je opisala v romanu »Proč z orožjem!«. Ta roman ima dokaj agitatorične vrednosti za razorožitev narodov. Stara je bila 71 let. Za svojo mirovno propagando je dobila l. 1905. Nobelovo nagrado.

= V Albaniji je bilo po zadnjem porazu Miriditov vse mirno. Vstaši so bili prosili za dvadnevno premirje, da formulirajo svoje zahteve (ali pa da zbero ojačenja). Vstaši zahtevajo: Popolno enakopravnost mohamedanske vere, mohamedanska vera se prizna kot državna vera, svoboda kulta, desetletna davčna svoboda in delno oprostitev od vojaške službe. Albanska vlada doslej ni voljna, da ugoditi tem zahtevam in jih hoče pristrižiti. Ako potečejo pogajanja brezuspešno, tedaj je knez odločen, da nadaljuje vojaško akcijo. Knez je stopil v zvezo s Prenk Bib Dodo in je s sodelovanjem holandskih oficirjev izdelal načrt za naskok.

= Napetost med Grško in Turčijo je ponehala in se ni bati več oboroženega konflikta. Turčija je pripravljena, da povrne vsem pregnanim Grkom njihovo lastnino.

Predlogi k IX. strankinem zboru.

Izvrševalni odbor predlaga:

Ad opravilnik

Sedež izvrševalnega odbora določa strankin zbor.

Prispevek izvrševalnemu odboru znašaj 5 vin.; deželni organizaciji 5 vin. mesečno.

Krajevne organizacije sklepajo zase prispevke in sicer najmanj 10 vin.; volilno okrajne organizacije se snujejo po potrebi in uvedejo ali reden prispevek ali pa pokrivajo stroške prizadete krajevne organizacije sorazmerno. Krajevne organizacije se družijo praviloma po državnozbornih volilnih okrajih vendar tudi sproti po volilnih okrajih dotičnih volitev. To velja kot pravilo.

Ad organizacija:

Deveti redni strankin zbor Jugoslovanske soc. dem. stranke konstatira potrebo pomnožene socialistične agitacije med jugoslovanskim proletariatom v Avstriji. Stališče strankinim organizacijam in njihovi taktiki je v splošnem dano po njenem programu. Razredno stališče stranke zahteva v vseh načelnih vprašanjih popolnoma samostojen nastop, ne glede na to, če bi izvirala iz tega navidezno trena škoda, zlasti pa je odklanjati skupne nastope z meščanskimi strankami, ki bi navidezno ali trenutno krajevno sicer koristili, celokupno proletarsko gibanje pa ovirali v njegovi akcijski zmožnosti in mu prizadejali moralno ali drugačno četudi le trenutno škodo. To velja ne le za krajevno omejene organizacije, temveč tudi za vse socialno demokratične organizacije v enem in istem kraju. Vse na temelju soc. dem. programa ustanovljene organizacije zasledujejo enak končni smoter, vsled česar so v bistvu vse enako važne. Agitacija za povečanje organizacij in njih poglubitve odgovarjaj dejanskim potrebam, bodi smotrna in ne posezaj v interesne sfere drugih organizacij, četudi bi iz tega izviral za dotično organizacijo večji uspeh. Ob priredbah splošne važnosti ali načelnega pomena se zahteva informiranje in sodelovanje vseh poklicanih in odgovornih strankinih činiteljev, pri čemer pa ne odločaj princip majoritacije, temveč edinole smotrenost v socialističnem smislu. Tendenca bodi poenostavljenje administracije, delitve dela, centralizacija izobraževalnih sredstev itd., ter informiranje nadrejenih organizacij. Le v skrajnem slučaju se voli manjše zlo, če ni drugega izhoda.

Iz domačih krajev.

— Šiška — del Ljubljane. V zadnjem deželnozbornem zasedanju so klerikalci proti liberalnim in nemškim glasovom sklenili, da naj se Šiška spoji z Ljubljano. Ta zakon je sedaj, kakor je sporočil dr. Šusteršič na sobotni seji deželnega odbora, sankcioniran in stopi takoj v veljavo. Sreča, ki se smehlja klerikalci, pri Stürgkhovi vladi, razumljiva, če se zasleduje politika Slovenske Ljudske Stranke na Dunaju in v Budimpešti, jim je spravila tudi ta zlasti za državnega poslanca dr. Šusteršiča važni zakon pod streho. Ljubljanci in Šiščanci pa lahko zopet razmišljajo, kako strankarski egoizem lahko tudi najboljše stvar popači. V razvoju Ljubljane in bližnjih okoliščinskih občin je očitno izražena tendenca po združitvi. Velik del okoličanov je že sedaj smatrali večalimanj za Ljubljance; zunaj pač stanujejo, toda v Ljubljano hodijo v službo ali na delo, vsakovrstni interesi jih vežejo na Ljubljano, predkrajci sami imajo svoj pomen poglavitno kot bližnji sosedje Ljubljane. Inkorporacija teh krajev je prealiesle neizogibna iz gospodarskih, prometnih in kulturnih razlogov. Odkar imamo klerikalno gospodarstvo v deželi, pa neprenehoma poslušamo bahanje, da je prišel z režimom S. L. S. red in sistem. Če bi bilo na tem kaj resnice, bi morali deželni kristjani posebno v vprašanjih, ki segajo tako globoko v interese prebivalstva, nastopati sistematično. Za sistematično delo pa je treba načrta. Pametno bi bilo, če bi se temeljito preštudirale razmere Ljubljane in predkrajev in bi se na podlagi dognanih rezultatov izdelal splošen načrt, ki ne bi vpošteval le Šiške, ampak tudi Vič, Glince, Moste. Tedaj bi se razširjenje Ljubljane lahko vršilo smotreno. Tedaj bi se v mestu in v predobčinah lahko pripravljala združitve, bi se ustvarjali pogoji za lažji prehod v novo razmerje in bi se naposled inkorporacija lahko izvršila brez preobčutnih posledic. Toda kadar gre klerikalcem za strankarske politične interese, jim niso mar gospodarske razmere in vsa druga vprašanja. Inkorporacija Šiške, ki bi se bila lahko izvršila v prid obema občinama, bo sedaj zadela prebivalstvo obeh krajev in naložila Ljubljani in Šiški bremena, za katera ne ena ne druga ni dovolj pripravljena. Ampak Šiška bo že za prihodnje državnozbornske volitve izločena iz Šusteršičevega volilnega okraja, in to je očitno važnejše od interesov prebivalstva.

— Delavske hranilnice in posojilnice v Ilkvidicah v Ljubljani redni letni občni zbor bo l. julija 1914 ob 6. zvečer v Šelenburgovi ulici št. 4 (prostori Splošnega kreditnega društva). Dnevni red je točka 7. § 29. zadružnih pravil.

— Trobojnica in roženkranc. Kranjski klerikalci so spoznali zadnji čas, da so prišlo izgubljati njihove demagoške fraze privlačno silo med ljudstvom. Poiskali so zato novo frazo, ob kateri bodo zopet nekaj časa kuhali svojo kašo. Postali so razljučeni nacionalisti in hodijo reševati koroško rajo. Gospod Štefe bi sežgal najraje vse železniške uradnike na Koroškem, ki ne znajo slovensko, na grmadi. Dr. Krek je na taboru v Šmihelu v potu svojega obraza rotil koroške pavre, naj ne prodajo svoje slovenske duše. Za nedeljo 21. t. m. so pa pripravljali velikanski naskok na Koroško. Ker so naši klerikalci od nekdanj spretni aranžerji, so združili nacionalizem in vero in so hoteli pririditi pod to firmo velikansko nacionalno romanje. S trobojnico in roženkrancem so nameravali panati Nemci na Koroškem, a se jim je vse zmedlo, ker je celov. župan prepovedal procesijo skozi Celovc in je dal zaplankati vojvodski stol pri Gospe Sveti, kamor so bili hoteli popeljati naši klerikalci svoje nacionalno klerikalne ovčice. V »Slovincu« je bilo toliko kričanja o tem romanju, da je pozabil nekaj časa celo lepo dišeče cvetke iz »rdečega tabora«. Kar prekipovali so navdušenja za mihi, tlačeni narod in bojevite so bile besede o naših pravica. Ampak vse skupaj je grd švindcl, zakaj dr. Šusteršič bi prodal vse slovenstvo za sklado leče, če bi le dobil kupca. Romanje s trobojnico in roženkrancem je bilo zamišljeno le kot reklamna prireditve za S. L. S., ker ni srečna, če ni vedno v ospredju. Vse velikansko bobnanje klerikalnih listov na ta romarski zlet, vse širokoustne grožnje Nemcem in vse hinavsko navdušenje za slovenski narod ni imelo drugega uspeha, kakor da je zbudilo šoviniste med Nemci, ki so sklicali kot nekaj protest na to romanje za nedeljo 21. t. m. »Volkstag« v Celovcu. »Volkstag« je pa prav taka reklamna prireditve kakor klerikalno romanje. Gospodje nemški nacionalci so prišli zadnji čas pri mnogih krogih v nemilost zaradi svojega klečeplazenja pred vlado, pa so zato mogočno zaropotali na nacionalni boben, in kranjski klerikalci so jim napravili neprecenljivo uslugo s svojim šovinističnim hujskanjem. Tako je sedaj razvnet šovinizem tukaj in tam — saj navčnih ljudi je povsod mnogo, eni verjamejo Šusteršiču, da bodo podavili zdaj in zdaj Nemci vse Slovence, drugi prisegajo na Doberniga, ki pridiga o slovenskem vpadu na nemško posest. Oboje je pa demagogija in zavedno razvnanjanje šovinističnih strasti v sebične strankarske namene.

— Obravnava proti deželnemu poslancu Josipu Turku, njegovemu sinu in dvema njegovima hlapcema je bila v petek pred deželnim sodiščem. Obtoženi so bili volilnih sleparij ob času zadnje deželnozbornske volitve v Ljubljani. Obtožnica pravi, da sta Turkova hlapca Martin Jaklič in Franc Šusteršič volila na prigarjanje Josipa Turka in njegovega sina Rajka s tujnimi legitimacijami. Pri razpravi je priznal Rajko Turk, da je dal obema hlapcema tuje legitimacije. Josip Turk je dejal, da ni o vsej zadevi toliko časa ničesar vedel, dokler

ni bil pozvan na policijo. Policijski agent Možina je izpovedal kot prič, da je čakal na dan volitve ob vogalu hotela »Union« Josip Turk na Šusteršiča, ko je šel ta volit. Ko se je vrnil Šusteršič z volišča, ga je vprašal Turk, če ga je kdo ustavil ali kaj vprašal in če mu je kaj ostalo. Josip Turk pravi, da je vprašal hlapca le, če mu je ostalo kaj premoega na kolodvoru. Sodni dvor je obsodil Franca Šusteršiča in Jakliča vsakega na tri dni zapora, poostrenee s trdim ležiščem. Rajko Turk je bil obsojen na 100 K globe ali pet dni zapora. Josip Turk je bil oproščen.

— Strah pred bombami. C. kr. državna policija v Ljubljani je prepovedala III. slovenski vsesokolski zlet, ki naj bi bil 15., 16. in 17. avgusta v Ljubljani. Prepoved utemeljuje policija takole: »Dejstvo, da se naj vsesokolskega zleta udeležijo ne samo tuzemske, temveč tudi inozemske korporacije, bi lahko imele posledice na političnem polju, katere bi nasprotovale državnim interesom in nevarno učinkovale na javni blagor.« O ti uboga Avstrija, ki te mora reševati ljubljanska policija!

— Dve smrtni nezdgi v Ljubljani. Justina Misel, kuharica na Bleiweißovi cesti št. 11, stara 23 let, doma s Štajerskega, si je v četrtek popoldne napravljala neko jed na špirtu. V goreči špirt je prili iz steklenice špirt. Steklenica je eksplodirala, plamen jej je puhnil v obraz in ogenj jo je objel po vsem telesu, da je zadobila strašne opekline. Bila je sama doma, zato jej ni mogel nihče hitro na pomoč. Prepeljali so jo v deželno bolnišnico, kjer je umrla še isti dan popoldne. — 37letni delavec pri ljubljanski mestni elektrarni Jožef Jaklič je nekaj montiral na Francovem nabrežju ob strugi Ljubljanice. Naenkrat je padel v strugo, nanj je padel še 8 metrov dolg kol, ki mu je priletel na trebuh in mu močno poškodoval čreva. V bolnišnici je Jaklič umrl kmali po nezdgi. Jaklič je bil oženjen, stanoval je na Glincah.

— Kako se je poslovil eden Kludskyjevih slonov od Ljubljane. V petek se je selil cirus Kludsky iz Ljubljane. Ko so peljali zver na kolodvor, je zlomil en slon mitniški drog in prevrnil voz gramoza. Okolo slona se je nabralo vse polno otrok, ki so ga dražili. Slon je tekkel za otroci in prišel na Dovožno cesto za južnim kolodvorom, kjer je udril v kuhinjo skladiščnega mojstra Herrischa. V kuhinji se je posladkal slon s črešnjevimi zavitkom in pojedel precejšnjo porcijo fižola. Na štedilniku se je kuhalo tudi kisló zele, a to mu ni bilo všeč. Prijel je lonec z zeljem in ga treščil v strop. Ker je brskal po štedilniku, se je precej opekell. Od bolečin je podvijal in prevrnil kuhinjsko omaro, da se je vse razletelo po tleh. Rjul in živžgal je in tekell na cesto. Ljudje so bili seveda vsi preplašeni, dokler ga ni spravil proč njegov krotitelj. Ko je tekell slon dalje po Dunajski cesti, se ga je prestrašila branjevka, ki ima stojnico ob prelazu, tako, da mu je metala zemlje in slaščice, samo da bi jej ne prišel preblizu. Kludskyja je veljalo to burno slonovo slovo 170 K.

— Novomeški postajenačelnik, bivši c. in kr. oficir, je na vse strani kulanten ali kakor pravijo Dolenjci »golant« gospod. Ravnateljstvo državne železnice ga mora hočeš nočeš imeti rado. Kajti še noben načelnik pred njim ni tako skrbno gledal na to, kako prihrani železniški upravi kaj takega, kar bi sicer prišlo lahko ubogemu delavcu prav. On, gospod Kiepatch, bivši c. in kr. nadporočnik ali kar je že bil, pa se trudi in muči, kjer le more, da gospodom v Trstu kaj prihrani. Ta njegova skrb gre včas tako daleč, da bi oddaljeni opazovalec prišel v izkušnjava, kakor da se ravna g. Kiepatch pri takem varčevanju po starem pregovoru: Bog je najprej sam sebi brado ustvaril. Take in slične izkušnje so marsikoga obdajale, če se je zanimal, kako je novomeški kolodvor ob nočnem času zastražen. Tamošnja skladišče je bilo ob času zgradbe belokranjske železnice navadno preobloženo. Pa tudi če ne bi bilo, takih ljudi se ne zmanjka, ki si počele, kar ni njihovega. Na vsak način je na takem kolodvoru treba nočnega čuvaja. In tega so na novomeškem kolodvoru tudi imeli. Navadni ljudje seveda mislijo, da je treba, da se taka služba vzdržuje vsako noč, mesec za mesecem, naprej in naprej. Posebno ob času, ko se v novomeški okolici klaff cela roparska banda, ki vsled velike skrbi varnostnih oblasti še zdaj uganja svoje »delo« od vasi do vasi. Toda g. Kiepatch je bil drugačnega mnenja. Izračunal je namreč natanko, da za varnost skladišča zadošča, če upravlja čuvaj samo 20 noči v mesecu svojo službo, za

Lahko delo in nepričakovani blesk z
Erdal
krema za čevlje.

ostalih 11 noči, pa nočni čuvaj lahko doma čuva svojo ženo, če jo ima. Ali ni to skrben načelnik postaje? Čuvaj privoščiti 10 ali celo 11 noči, da tudi doma kaj postraži, blagajni železniške uprave prihrani s tem vsak mesec najmanj 24 K, kar je pri taki ubožni upravi gotovo upoštevano vredno. Vsem onim pa, ki bi eventualno imeli poželjenje si bolj natanko ogledati, kako izgleda novomeška skladišče po noči brez čuvaja, pa celih 10 ali 11 moči prihrani skrb, da čisto gotovo ne pridejo v dotiko s čuvajem, tudi če bi se jim zljubilo ves kolodvor odnesti. Posebno če se še uvažuje možnost, — ne da bi to kot gotovo stvar irdili — da lahko tudi več mesecev poteče, ko najeti čuvaj lahko sploh doma ostane, Seveda bi znal kdo vprašati, ali je direkcija v Trstu naročila čuvaja za ves mesec ali samo za 20 dni, in če je potemtakem stavila v ta »budget« celo mesečno plačo ali samo kar se je čuvaja res izplačalo, namreč semtertija samo za 20 noči v mesecu in kam se je v tem slučaju preostanek zaračunal. Če bi naši deželni revizorji imeli redno takšno oblast pri tržaški direkciji, kakor so jo imeli ob času otvoritve belokranjske železnice, ko je naš prijatelj (zdej že rajni) Galamboš moral biti vesel, da so ga sploh na ta izlet v Belo krajino povabili, ki bi to uganko kaj hitro rešil. Ampak tako pa moramo verjeti svojemu najboljšemu prepričanju o izredni vestnosti g. Kiepacha, ki je gotovo tistih 24 K ali kolikor je že bilo, zaračunal v korist uradne blagajne, če je namreč od direkcije sploh za celi mesec čuvajevo plačo prejel in ni morda vsa ta očetovska skrb izhajala naravnost iz Trsta. Da je g. Kiepach pri tem računom nad vsak dvom zvišen, to potrjuje tudi najnovejši slučaj njegove res izredne skrbnosti v korist tržaške ali bogve katere blagajne. Neki revizorji — je bila poverjena služba snaženja kolodvorskih prostorov. S 1. majem bi imela to službo proti mesečni plači po 120 K prevzeti. G. Kiepach je bilo naročeno, da to žensko ob pravem času pokliče v službo. Ali g. Kiepach je najbrže dejal sam pri sebi: Ker gospodje v Trstu ne razumejo z denarjem varčevati, jih moram zopet jaz vzeti v šolo. Čemu vsak mesec 120 K za tako stvar žrtvovati? Norci radi delajo zastoj. Najel je drugo žensko. Ker pa, odkar so jo izpustili iz norišnice, ni več popolnoma nora, tudi ne more kar zastoj opravljati tako delo, zato ji je odločil namesto 120 K samo 36 K. Par kronc pa dobi za nameček še njegova dekla, ki naj gleda, da bo delo z združenimi močmi ravno tako opravljeno za kakih 40 K kakor bi bilo za 120 K. Ali ni dobro, če si železnica prihrani vsak mesec 80 K, pa magari samo polovico? Sicer bi o tem še lahko dosti govorili, kako g. Kiepach obvaruje železniško blagajno marsikaterih izdatkov, ampak za danes naj to zadošča.

— **Občinske volitve v Idriji se bodo zavleklo** za nekaj tednov ali tudi še dlje vsled pritohb, ki jih sistematično kuje katehet Oswald. Hudušneži pravijo, da bodo volitve šele takrat, kadar bo Oswald gotov, da dobi njegova stranka vse tri razrede. — In to bo šlo lažje, ko nastane najhujša poletna vročina.

— **Solkani.** V soboto 27. junija nam bo predaval sodrug Regent iz Trsta in sicer o predmetu »Slovenci in Italijani na Primorskem«. Predmet je posebno važen sedaj, ko hoče reakcionarni nacionalizem v obeh narodih zaglušiti vsak zahtevek razuma in pravičnosti. Vabimo delavce, da posetijo predavanje v obilnem številu, kajti nacionalistični prežvekovalci očitajo najraje njim narodna izdajstva v sto in stokrat obrabljenih frazah. Potrebno je torej, da stojimo v tem pogledu na trdnem stališču in se zavedamo, kaj nam je narodnost in kako jo imamo udeleževati, ne da bi služili za vlečko buržvaznim strankam, ki jim je dobrodošla vsaka prodana duša. V sodrugu Regentu imamo predavatelja, ki mu ne leži narodno vprašanje za hrbtom, ampak živi ravno v kraju, kjer najluteje besni narodni boj in lahko na oči vidi od meščanskega časopisja razglaševana junaštva raznih herojev in vrlih borcev milega naroda in dobro pozna prenapetosti nacionalističnih strank obeh narodov. Predavanje bo pri Al. Mozetiču in začne ob 8. zvečer. Vstopnina 10 v.

Organizacijam, sodružicam in sodrugom!

V zmislu strankinega opravilnika bo

IX. redni zbor jugoslovanske socialno dem. stranke

v Ljubljani, dne 28. in 29. junija, ob 9. dopoldne v mali dvorani »Narodnega doma«.

Dnevni red:

1. Otvoritev strankinega zbora.
2. Poročila: Tajništva, blagajnika, o časopisu a) administracije, b) naše časopisje vbo- doče (poročila založba).
3. Organizacija vobče. Poročila sodrug M. Čobal.
4. Socialni demokrati v občini. Poročila s. dr. H. Tuma.
5. Zadrugištvo. Poročila s. M. Čobal.
6. Volitev izvrš. odbora in kontrole.
7. Raznoterosti.

NB. Pri točki 3. se obravnava o opravljanju, mladinski organizaciji in poda poročilo komisije, ki se izvoli za presojanje dalmatinskega konflikta.

Opozarjamo še enkrat na sklepe zadnjega strankinega zbora glede delegacij. Domala vse čločbe se nahajajo v zapisniku IV. zbora.

izvrševalni odbor.

Vestnik organizacij.

Centralni odbor »Svobode« ima nocoj ob 8. zvečer sejo v društvenih prostorih.

Občni zbor »Svobode« za Krakovo in Trnovo bo v soboto 27. t. m. ob 8. zvečer v gostilni pri Breskvarju, cesta na Loko z običajnim dnevnim redom.

Volilno okrajni odbor ljubljanski ima v četrtek ob 8. zvečer sejo v upravi.

Shod tesarjev in stavbinskih delavcev bo v nedeljo 28. t. m. ob 9. dopoldne pri »Levu« na Mar. Terezije cesti. Poročevalca iz Gradca in Trsta. Pridite vsi!

Socialni in strokovni pregled.

Mesečni shod podružnice mizarjev. V nedeljo 16. t. m. je bil mesečni shod naše podružnice. S. Rok Pogačnik otvarja shod ter poda besedo blagajniku s. Bradeškotu, ki poda mesečno poročilo, katero odobre navzoči brez debate. Nadalje poudarja, kako neutemeljeno je govoričenje nekaterih članov, češ, zveza zahteva od nas samo denar, med tem ko je vendar na podlagi računov dokazano, da je zveza do meseca maja t. l. izplačala naši podružnici čez 900 kron več, kakor je imela od nje dohodkov. Iz navedenega je razvidno, da imajo člani od zveze le korist. K debati se je oglasilo več sodrugov: Pokorn, Lenasi, Glad in Kos. S. Pokorn je zlasti poudarjal potrebo strokovne organizacije, v boju za zboljšanje našega gmotnega položaja. Pozival je navzoče na živahno agitacijo za pridobivanje novih članov. Opozarjal je nato, da se mora delokrog organizacije razširiti zlasti po deželi, kjer je v posameznih krajih večje število članov. V enakem zmislu so govorili tudi ostali sodrugi. S. Lotrič ml. je apeliral na navzoče, da naj pripeljejo vaje k mladinski organizaciji. Pridobimo mladino, da bomo imeli nekoč čvrste sobojevnike. S. Pogačnik je pozival navzoče na skupno delo, ter zaključil lepo uspehi shod ob pol 12. dop.

V Opatiji je izbruhnila v pondeljek stavka zidavev. Noben zidar naj ne hodi sedaj v Opatijo na delo.

Strahovita nesreča v zraku.

9 mrtvih.

V soboto dopoldne je tirlala letalna umetnost 9. mladih žrtev. V Fischamendu pri Dunaju je letališče avstrijsko-ogrske armade. Okolo pol desetih dopoldne se je dvignil s Farmanovim letalom nadporočnik Flatz v zrak. S seboj je imel gosta mornariškega častnika Puchto. Flatz je bil pogumen letalec in ta njegov drzen pogum je postal zanj usoden. Istočasno s Flatzovim letalom je bil v zraku tudi balon Körting, v katerem so bili štirje oficirji, en civilni inženir, en korporal in en poddesetnik. Flatzovo letalo je zadelo v zadnji del balona, utrgalo lukujo v balon in potem se je izvršila v kratkih sekundah strahotna nesreča. Letalo se je zopet odtrgalo od balona in je treščilo v velikem loku bliskoma na zemljo. Iz balona so pa vsled luknje uhajali plini, ki so se vneli ob letalovem motorju in v hipu je bil balon v plamenih, v nekaj sekundah je zaplapolal silen plamen k nebu, nato pa je teledni čoln balona z velikanskim truščem na tla. Pod razvalinami balona in letala je pa ležalo devet mladih mrtvih ljudi, ki so še pred sekundami krožili ponosno po zraku. Trupla so bila tako raztrgana in tudi ožgana, da ni bilo razen enega nikogar spoznati. Zdravnik je bil takoj na mestu, a drugega ni mogel reči nego: Mrtvi so!

Od ponesrečencev sta bila dva poročena: Nadporočnik Hochstätter, čigar žena je gledala grozen prizor in poddesetnik Weber, ki zapušča vdovo in dva otroke. Hochstätter je bil šele malo časa poročen. On tudi edini ni imel popačenega obraza, ker si je v trenotku katastrofe potegnil čez glavo mokro vrečo. Vseh devet ponesrečencev so prepeljali na avtomobilu v mrtvašnico v Fischamendu.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.

Izdaja in zalaga založba »Zarja«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Najboljši so danes Gritzner šivalni stroji. Prednost: Sveži in novi, po vsej Evropi.

Garancija 10 let. Kroglicen tek (Kugelstich). V rabi jih je že 2 1/2 milijona. Zadržite se, ki je poštena pred.

Stroj veze (štiha) maši nogavice in perilo.

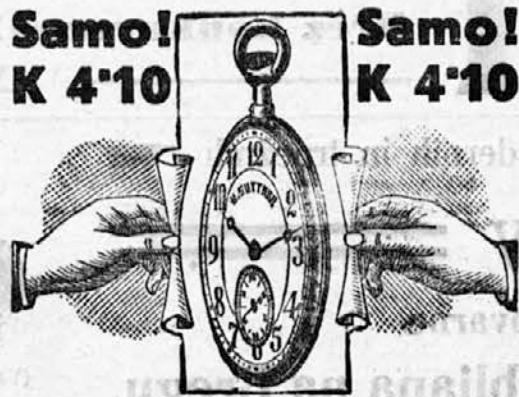
Od 1. julija Sv. Petra nasip št. 7 (za vodo poleg gostilne pri fajmoštru).

Josip Petelinč, Ljubljana, Križevniška ulica št. 7.

Stroji za vsako obrt in kolesa.

H. SUTTNER, Ljubljana 34, Mestni trg št. 25.

Samo! K 4-10

Samo! K 4-10

Najbogatejša zaloga vseh vrst kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte cenik, ki se razpošilja zastoni in poštine prosto.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka, IKO.

Zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

St. 410 Nikel anker rem. Rosk. jako dobro idoča samo K 4-10.

Varčne gospodinje!

Sladni čaj Dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj daje vsakomur kri, moč, živce, spanje, cvetoče lice, okusen zajetek. Pri dojenčkih nadomešča materinsko mleko in umirjivost dojenčkov omejuje. Pri bolnih se dosežejo izvrstni uspehi. Na vsak način prihranijo gospodinje 50% pri gospodinskih izdatkih, 3/4 pri mleku in polovico pri sladkorju. Vsak dan prihajajo naročila s priznanji. Naroča se pri izdelovalcu lekarnarju Trnkoczyju v Ljubljani zraven rotova, ki je s sladnim čajem izgojil svojih osem zdravih otrok. Po pošti 5 zavitkov po 1/4 kg 4 K franko. Po 60 vinarjev se dobi povsod tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkoczy; Schönbrunnerstrasse 109, Radezkyplatz 4, Josefstädterstrasse 25, v Gradcu Sackstrasse 4, Trst, drogist I. Camault St. Giov. di Guardiella 703; Gorica, Mazzoli E., trgovec; Celje Hočevar, trgovec; Celovec, Hauser, lekarnar; Maribor, König, lekarnar. — Dobi se tudi v vseh prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolice.

Kupujte „Zarjo“.

Vabimo vse člane, da najmenjajo male znamke do dne 30. junija.

S tem dnem se zaključuje zadržno leto 1913—1914.

Vodstvo

Delavskih zadrug v Trstu.

Ugodno kupite! v specialni modni in športni trgovini za gospode in dečke

J. KETTE, Ljubljana Franca Jožefa c. št. 3

Klobuke
slamnike
čepice
kravate
srajce
dežnike
palice
i. t. d.

št. 11118.

Razpis ustanove za uboge vdove.

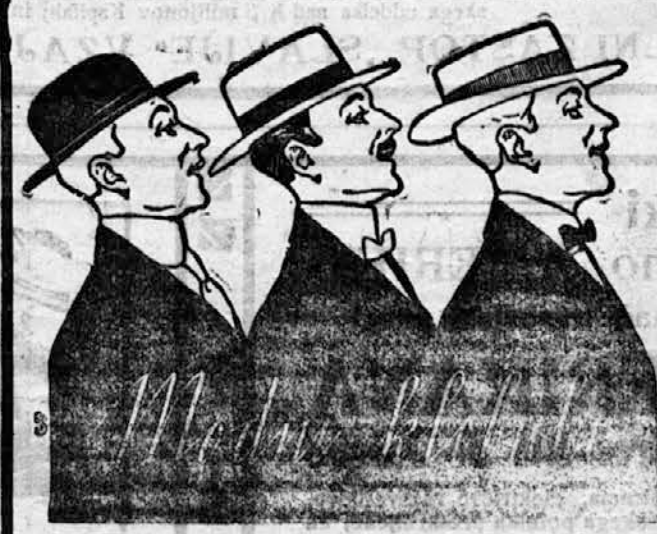
Na dan obletnice proke Njene c. in kr. visokosti gospe nadvojvodinje Marije Valerije je pri mestnem magistratu razdeliti 400 K med pet ubogih ljubljanskih vdov (to je vdov, ki imajo v Ljubljani domovinsko pravico).

Nekolekovane prošnje, v katerih je natanko navesti gmotne, zdravstvene in rodbinske razmere (dohodke, bolezni, število nepreskrbljenih otrok i. t. d.), je vlagati

do vstetega 11. julija 1914.

na vložnem zapisniku mestnega magistrata.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 9. junija 1914.

pravkar prišli od najcenejše do najfinejše vrste v obilni izbiri, potem slamniki, čepice, kravate, rokavice, srajce, nogavice, žepni robci, naramnice, palice i. t. d.

po skromnih stalnih cenah v modni in športni trgovini

P. MAGDIČ

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

(Varstvena znamka.)

Cena za gospode	K	14.—, 17.—, 20.—
„ „ dame	K	12.—, 15.—, 18.—
„ „ dečke ³⁶ / ₃₉	K	10.—, 12.—
„ „ otroke	St.	22-25 26-28 29-31 32-35
	K	5.— 6.— 7.— 8.—

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.

Dober tek

je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar!

Dober tek

imaš vsak dan, ako živiš!

Želodčni likér „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamaš kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE: ZIJE CESTA 51. 14. NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAH. TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Pozor stavbeniki! Pozor občinstvo!

Izgotovljene štedilnike

solidno domače delo, prodaja po jako nizkih cenah.

Rudolf Geyer, ključavnarski mojster Ljubljana 4, Cesta na Rudolfovo železnico števil. 10.

priporoča tudi vsa v stroko spadajoča dela, vrtno, stopniščne in balkonske ograje, rastlinjake itd., ter vsa popravila.

Deležni kapital K 80.000. Rezervni skladi K 15.000.

Splošno kreditno društvo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

:: v Ljubljani, Šelenburgova ulica števil. 3. ::

Eskomptuje: menice, devize, fakture. — Oskrbuje inkasso za svoje člane. — Daje predjume na vrednostne papirje in blago v javnih skladiščih. Osebnii kredit.

Denarne vloge sprejema v tekočem računu ali na vložne knjižice. — Vloženi denar obrestuje po 5% od dne vloge do dne dviga. — Rentni davek plača iz svojega.

Obratuje le s svojimi člani. Član postane, kdor vzame en opravljeni delež v znesku kron 20. Glavni deleži po kron 200. Zaveza enkratna; omejena. Članov 700.

Živahna zveza z Ameriko; v vseh krajih Združenih držav ima svoje zastopnike — zato oskrbi lahko vse potrebne informacije iz teh krajev.

Za varčevanje ima

lične domače hranilnike.

Anton Bajec

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon

samo pod Trančo poleg Cevljarskega mostu.

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmernne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

'SLAVIJA'

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtojeje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA 'SLAVIJA' ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Zivljenske police banke 'Slavije' so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka 'Slavija' narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobredelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fondii K 60,780.728-18 jemčijo za popolno varnost. Cistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka nad K 3 milijonov Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 129,885.304-25 Vsa pojavnja daje ter cenike in razkazila razpošljila drage volje in poštnine prosto

GENERALNI ZASTOP 'SLAVIJE' VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Potniki v severno in južno AMERIKO se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z največjimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim bozovajvom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopej itd.

Odhod parnikov: v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojavnja daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica števil. 26.